

LEEA

L., Syst. Nat. 12(2): 627. 1767; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 844. 1946; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 93. 1965; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 153. 1993.

ไม้พุ่ม ใบประกอบ หูใบร่วงง่าย ช่อดอกสีแดงออกที่ปลายยอดและซอกใบ แบบกระจุกแตกแขนง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปประฆัง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกแยกกัน มี 5 กลีบ เรียงจรดกันและโค้งกลับเมื่อดอกบานเต็มที่ เกสรเพศผู้มี 5 อัน รังไข่มี 6 ห้อง แต่ละห้องมี 6 ออวูล ผลสด

Leea quineensis G. Don, Gen. Hist. 1: 712. 1831; Latiff in Tree Fl. Mal. 4: 481. 1989. _____ *L. dentata* Craib in Bull. Misc. Inform., Kew 1926: 357. 1926; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(8): 846. 1950. ภาพที่ 59

ไม้พุ่ม สูงถึง 1.5 ม. ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ หูใบรูปไข่ ยาว 1.5-2.5 ซม. ก้านช่อใบ ยาว 12 ซม. แกนกลางช่อใบยาวถึง 20 ซม. มีใบย่อย 5-7 ใบ ไม่มีหูใบย่อย ก้านใบยาว 5-20 มม. มีขนหนานุ่ม ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบมน ขอบใบจักคล้ายฟันเลื่อย แผ่นใบรูปรีแกมขอบขนาน ยาว 14-20 ซม. กว้าง 4-8 ซม. มีขน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 10-12 คู่ เส้นใบย่อยเรียงขนานกัน ช่อดอกสีแดงออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบกระจุกแตกแขนง ใบประดับรูปแถบ ยาว 1.5 ซม. ก้านช่อดอกยาว 5 ซม. แกนกลางช่อดอกยาว 6-8 ซม. ใบประดับดอกรูปสามเหลี่ยมยาว 1 มม. มีขน ก้านดอกสั้นมากหรือไม่มี กลีบเลี้ยงรูปประฆัง ยาว 1 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยมยาว 0.5 มม. กลีบดอกรูปขอบขนาน ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. เรียงจรดกันและโค้งกลับ กะบังรอบ 5 อัน รูปขอบขนาน ยาว 15 มม. กว้าง 1 มม. ปลายแยกเป็นสองส่วน เกสรเพศผู้ยาว 15 มม. ก้านชูอับเรณูสั้น อับเรณูแตกตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปไข่ ผลสด กลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 มม. มี 6 ห้อง แต่ละห้องมี 6 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ทั่วไป ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : ดำงไก่อ (ลาว) กระดังงาแดง (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-130 (KKU and NUOL)

LEGUMINOSAE/CAESALPINIOIDEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ใบเดี่ยวหรือใบประกอบแบบขนนก ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอด แบบกระจุกหรือแตกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศหรือดอกต่างเพศร่วมต้น กลีบเลี้ยงเชื่อมติดหรือแยกกันมี 5 กลีบ กลีบดอกมี 5 กลีบ ช่อนเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้มี 10 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ห้อง และมีหลายอวุล ออวุลมีก้าน ผลแห้งแตกหรือไม่แตก

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบเดี่ยว..... 1. **Bauhinia**
ใบประกอบ 2
2. ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว..... 3. **Cassia**
ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น 3
3. ไม้ต้น ไม่มีหนาม 4. **Peltophorum**
ไม้พุ่ม มีหนาม 4
4. ผลมีปีกตามแนวยาวของตะเข็บ มี 5-10 เมล็ด 2. **Caesalpinia**
ผลมีปีกด้านบน มี 1 เมล็ด 5. **Pterolobium**

1. BAUHINIA

L., Sp. Pl. 1: 374. 1753; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 4. 1984; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 642. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 513. 1963; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 108. 1993.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบร่วงง่าย ขอบใบเรียบ ปลายใบเว้าเป็น 2 พู ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบกระจุกแตกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศ หรือต่างเพศร่วมต้น กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มี 10 อัน มักมีเกสรเพศผู้เป็นหมัน รังไข่มี 1 ห้องและมีอวุลจำนวนมาก มีก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย ผลแห้งแตก

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้พุ่มรอเลื้อยมีมือจับ ผลขาวน้อยกว่า 15 ซม. 1. **B. lakhonensis**
 ไม้ต้น ผลขาวมากกว่า 15 ซม. 2. **B. malabarica**

1. **Bauhinia lakhonensis** Gagnep., Not. Syst. 2: 173. 1912; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 140. 1913; K. Larsen in Fl. C.L.V. 18: 181. 1980; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 40. 1984. _____ *B. sepi* Craib in Bull. Misc. Inform., Kew 1927: 390. 1927. ภาพที่ 60

ไม้พุ่มรอเลื้อยมีมือจับ ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบสีแดง ยาว 2 มม. ก้านใบยาว 1.5-3 ซม. มีขน ปลายใบมนและมีรอยเว้าลึกประมาณครึ่งหนึ่งของแผ่นใบ ตรงกลางรอยเว้ามีติ่งเล็กๆ ยาว 1 มม. โคนใบเว้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปกลม หรือเกือบกลม ยาว 3.5-4.5 ซม. กว้าง 4-5 ซม. ด้านท้องใบ มีขน ผิวด้านหลังใบเรียบ เส้นใบ 8 เส้น แผ่ออกจากโคนใบแบบนิ้วมือ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบ กระจะแตกแขนง ยาว 2.5-5 ซม. ก้านช่อดอก ยาว 1-3 ซม. มีขน แกนกลางช่อดอก ยาว 3-5 ซม. ใบประดับสีแดง รูปแถบ ยาว 4-5 มม. ก้านดอก ยาว 0.8-1 ซม. มีขนหยาบและมีใบประดับ 2 อัน รูปแถบ ยาว 2 มม. เรียงตรงข้ามกัน ฐานรองดอกสีแดงเป็นร่อง ยาว 2-2.5 ซม. มีขนหยาบ กลีบเลี้ยง สีแดง ยาว 5 มม. กว้าง 2-3 มม. โค้งกลับหลัง กลีบดอก สีขาว รูปไข่ถึงรูปรี ยาว 10 มม. กว้าง 5-8 มม. เกสรเพศผู้มี 10 อัน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 3 อัน เรียงสลับกับเกสรเพศผู้เป็นหมัน ขนาดเล็ก 2 อัน และอีก 5 อัน ที่มีขนาดใหญ่เชื่อมติดกันเป็นกลุ่ม ก้านชูอับเรณู ยาว 7-8 มม. อับเรณูรูปไข่ ยาว 2 มม. แตกตามยาว ติดกับปลายยอดก้านชูอับเรณูตรงกลาง ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู่เอียง ก้านชู เกสรตัวเมียยาว 1 มม. ผิวเรียบ รังไข่ผิวเรียบ ก้านชูชั้นเกสรตัวเมียสีแดง ยาว 3 มม. มีขน ผลแห้ง แตกตามยาว ยาว 11-12 ซม. กว้าง 1-1.7 ซม. มี 15-20 เมล็ด เมล็ดยาว 4-5 มม. กว้าง 2 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ชายป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ : ไทย ลาว

ชื่อพื้นเมือง : เสี้ยวแดง เสี้ยวป่า ดอกเสี้ยว (ลาว) ส้มเสี้ยวเถา (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-007 (KKU and NUOL)

2. **B. malabarica** Roxb. [Hort. Beng.: 31. 1814, nom. nud.]; Fl. Ind. 2.2: 321. 1832; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 146. 1913; Backer in Fl. Brit. Ind. 2: 277. 1878; K. Larsen in Fl. C.L.V. 18: 162. 1980; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 19. 1984. _____ *B. tomentosa* auct.

non L., Blanco, Fl. Filip. 1: 330. 1837. _____ *B. acida* Reinw. ex Korth. Verh. Nat. Gesch. Bot. : 86. 1841. ภาพที่ 61

ไม้ต้น สูง 5-10 ม. ไม้ผลัดใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบยาว 3-5 ซม. ผิวเรียบ ปลายใบเว้า แต่เว้าลึกไปถึง 1/4 ตามยาวของแผ่นใบ โคนใบเว้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง รูปไข่ถึงรูปกลม ยาว 9-12 ซม. กว้าง 5-8 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบ 12-14 เส้น แผลออกจากโคนใบแบบนิ้วมือ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุก ใบประดับรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก แกนกลางช่อดอกยาวถึง 5 ซม. ดอกต่างเพศร่วมต้น ดอกเพศผู้มีก้านดอกยาว 1-2 ซม. ฐานรองดอกยาว 3-5 มม. หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 8 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยมยาว 2 มม. กว้าง 2 มม. ผิวด้านในเรียบ ด้านนอกมี ขน กลีบดอกสีขาว รูปช้อนแกมขอบขนาน ปลายมน ยาว 10 มม. กว้าง 3-5 มม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เกสรเพศผู้สั้นกว่ากลีบดอก ความยาวต่างกัน ก้านชูอับเรณูเรียบ ยาว 1-2 มม. อับเรณูรูปแถบ ยาว 2 มม. ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน เกสรเพศเมียไม่สมบูรณ์รูปแถบ ยาว 2 มม. มีขน ดอกเพศเมียมี ลักษณะคล้ายกับดอกเพศผู้ เกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ 10 อัน รังไข่รูปแถบ ยาว 5-10 มม. กว้าง 1-2 มม. มี 1 ห้องและมีออวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียกลม ผิวเรียบ ผลแห้งแตกตามยาว สีน้ำตาลแดง รูปแถบ ยาว 30-40 ซม. กว้าง 1.5-2 ซม. มี 10-30 เมล็ด เมล็ดรูปกลมแบน ยาว 8 มม. กว้าง 5 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง และป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนสิงหาคมถึง เดือนกันยายน

การกระจายพันธุ์ : อินโดจีน พม่า อินโดจีน อินโดนีเซีย

ชื่อพื้นเมือง : ส้มเสี้ยว (ลาว) เสี้ยวใหญ่ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-166 (KKU and NUOL)

2. CAESALPINIA

L., Sp. Pl. 1: 380. 1753; Gagnep. in Fl. Gén. I-C. 1(2): 173. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 648. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 544. 1963; J.E. Vidal in Fl. C.L.V. 18: 19. 1980; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 61. 1984; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 108. 1993.

ไม้พุ่มหรือเลื้อยมีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ทุใบร่วงง่าย แกนกลางช่อใบมี หนาม แขนงใบเรียงตรงข้าม ช่อดอกออกที่ปลายยอดหรือซอกใบแบบกระจุกแตกแขนง ผลแห้ง ไม้แตก มีปีกตามยาวของแนวตะเข็บข้างหนึ่ง

Caesalpinia enneaphylla Roxb., Fl. Ind. 2,2: 363. 1832; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 648. 1922; J.E. Vidal in Fl. C.L.V. 18: 54. 1980; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 77. 1984. _____ *Mesoneron enneaphylla* Wight & Arn. in Fl. Jungh.: 258. 1852; Backer in Fl. Brit. Ind. 2: 258. 1878; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 547. 1964. _____ *Caesalpinia sepiaria* auct. non Roxb., Wall., [Cat. No. 5834. 1892, nom. nud.].

ไม้พุ่มรอเลื้อย ลำต้นและกิ่งก้านมีหนามโค้งแหลม ใบประกอบแบบขนนก 2 ชั้น หูใบร่วงง่าย ก้านช่อใบ ยาว 4-6 ซม. ผิวเรียบ แขนกลางช่อใบ ยาวถึง 20 ซม. และมีหนามโค้งแหลมที่จุดแยกของแขนงช่อใบ แขนงช่อใบมี 7-12 คู่ เรียงตรงข้ามกัน แต่ละแขนงช่อใบมีใบย่อย 5 คู่ เรียงตรงข้ามปลายคู่ ก้านใบย่อยยาว 1 มม. มีขน ปลายใบมนถึงแหลมเป็นหาง โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปรีถึงรูปขอบขนาน ยาว 1-1.5 ซม. กว้าง 5-7 มม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 4-5 คู่ ดอกไม่พบ ผลแห้งไม่แตก สีน้ำตาลแดง ก้านผลยาว 2.5-3 ซม. เปลือกบางผิวเรียบ รูปขอบขนาน หัวท้ายแหลม ยาว 12-13 ซม. กว้าง 3-4 ซม. มีปีกแผ่ตามยาวของแนวตะเข็บข้างหนึ่ง กว้าง 5-7 ซม. มีเมล็ด 5-10 เมล็ด สีน้ำตาล รูปรีแกมขอบขนาน ยาว 8-10 มม. กว้าง 5-8 มม. ผิวเรียบและไม่มีปีก

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ชายป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย ลาว เวียดนาม จีน

ชื่อพื้นเมือง : หนามกระจา หนามจี้แฮดใหญ่ (ลาว) จี้แรดใหญ่ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-167 (KKU and NUOL)

3. CASSIA

L., Sp. Pl. 1: 376. 1753; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 616. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 535. 1963; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 102. 1984; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 108. 1993.

ไม้ต้น กิ่งก้านไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ ใบมีดอมน ช่อดอกออกที่ปลายช่อหรือช่อใบแบบกระจาแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 อัน ช่อนเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้มี 10 อัน อับเรณูมี 2 พู แตกเป็นรูด้านบน รังไข่มี 1 ห้องและมีออวุลจำนวนมาก ผลแห้งแตกตามยาวของแนวตะเข็บ

Cassia timoriensis DC., Prodr. 2: 499. 1825; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 164. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 617. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 541. 1963; Whitmore in Tree Fl. Mal. 1: 248, 291. 1972; J.E. Vidal in Fl. C.L.V. 18: 88. 1980; K. Larsen, S.S. Larsen & J. E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 111. 1984. _____ *C. exaltata* Reinw. ex Blume, [Cat. No. 68. 1823. nom. nud.]. _____ *C. arayutensis* Lanos, Fragm.: 71. 1851. _____ *C. montana* Nav. in Blanco, Fl. Filip. 3: 1. 452. 1880. ภาพที่ 62

ไม้ต้น สูงถึง 10 ม. ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ หูใบรูปไข่ ยาว 1.5-2 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ก้านช่อใบยาว 2-2.5 ซม. แกนกลางช่อใบ ยาวถึง 25 ซม. มีขนหนามุ่ม ใบย่อยมี 15-21 ใบ ก้านใบยาวไม่เกิน 1 มม. ปลายใบมนเป็นติ่ง โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปขอบขนาน ยาว 2-4 ซม. กว้าง 1-1.3 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขน ด้านหลังใบสีเขียวเข้ม ด้านท้องใบสีเขียวอ่อน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบไม่ปรากฏเด่นชัด 6-8 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุกแตกแขนง มีขนสีเหลืองอยู่ทั่วไป ก้านช่อดอกยาว 1-2 ซม. แกนกลางช่อดอกยาวถึง 30 ซม. ก้านดอกยาว 1-3 ซม. กลีบเลี้ยงรูปไข่ ยาว 7-15 มม. กว้าง 4-8 มม. ผิวด้านในเรียบ ผิวด้านนอกมีขน กลีบดอกสีเหลือง รูปช้อนหรือรูปไข่กลับ ยาว 15-20 มม. กว้าง 10-15 มม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 5 อัน ยาว 4 มม. 2 อัน และยาว 2 มม. 3 อัน อับเรณูรูปขอบขนาน ยาว 8-10 มม. แตกเป็นรูด้านบน ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน เกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ยาว 1-2 มม. อับเรณูไม่สมบูรณ์รูปหัวลูกศร ยาว 2 มม. รังไข่รูปแถบ ยาว 10 มม. กว้าง 1-2 มม. มีขน ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียสั้นมาก ก้านชูเกสรเพศเมียผิวเรียบ ยาว 7-8 มม. ผลแห้งแตกตามยาว สีน้ำตาลแดง รูปแถบ ยาว 10-12 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ผิวเรียบและไม่มีปีก มี 18-20 เมล็ด เมล็ดสีน้ำตาล รูปไข่แบน ยาว 7 มม. กว้าง 5 มม. ผิวเรียบ ไม่มีปีก

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ริมลำคลองชายป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม

การกระจายพันธุ์ : ตั้งแต่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึงภาคเหนือออสเตรเลีย

ชื่อพื้นเมือง : จี้เหล็กเลือด (ลาว-ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-168 (KKU and NUOL)

4. PELTOPHORUM

Benth. in J. Bot. 2: 75. 1840, nom. cons.; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 189. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 646. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 547. 1963; J.E. Vidal in Fl. C.L.V. 18: 59. 1980; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 53. 1984.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยเรียงสลับและมีจำนวนมาก ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจับแตกแขนงและห้อยลง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงซ้อนเหลื่อมกัน กลีบดอกขนาดต่างกัน เกสรเพศผู้แยกกัน มี 10 อัน อับเรณูแตกตามยาว รังไข่มี 1 ห้อง และมี 4-8 ออวูล ผลแห้งไม่แตก

Peltophorum dasyrrhachis (Miq.) Kurz in J. As. Soc. Beng. 45(2): 293. 1877; Backer in Hook. f. Fl. Brit. Ind. 2: 257. 1878; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 191. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 647. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 547. 1963; J.E. Vidal in Fl. C.L.V. 18: 60. 1980; K. Larsen, S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 54. 1984. _____ *Caesalpinia dasyrrhachis* Miq., Fl. Ind. Bat. Suppl. 1: 292. 1861. _____ *Baryxyrom dasyrrhachis* (Miq.) Pierre, Fl. For. Cochinch.: 391. 1899.

ไม้ต้น สูง 10 ม. มีขนสีน้ำตาลแดงและจุดสีน้ำตาลอยู่ทั่วไป ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น หูใบเป็นเส้นแตกแขนง ยาว 1.5-2 ซม. ก้านช่อใบ ยาว 4-6 ซม. แกนกลางช่อใบยาวถึง 25 ซม. แขนงช่อใบมี 4-6 คู่ เรียงตรงข้าม แต่ละแขนงช่อใบมีใบย่อย 6-12 คู่ เรียงตรงข้ามกัน ไม่พบหูใบย่อย ก้านใบสั้นมากหรือไม่มี ปลายใบมนมีขนและตั้งขึ้นออก โคนใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง รูปขอบขนานยาว 2-2.5 ซม. กว้าง 0.7-1 ซม. ผิวด้านหลังใบมีขน ผิวด้านท้องใบเรียบ เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 6-8 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจับห้อยลง ใบประดับรูปแถบยาว 0.7-1 ซม. ร่วงง่าย ก้านช่อดอกยาว 3-4 ซม. แกนกลางช่อดอกยาว 25 ซม. ใบประดับดอกรูปแถบ ยาว 1 ซม. ก้านดอก ยาว 2-2.5 ซม. กลีบเลี้ยงสีน้ำตาล เชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 4 มม. มีขนสีน้ำตาลแดง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปแถบ ยาว 9 มม. กว้าง 4 มม. ผิวด้านนอกมีขน ผิวด้านในเรียบ กลีบดอกสีเหลือง รูปช้อนยาว 1.5-2 ซม. กว้าง 1 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ โคนก้านมีขนยาว เกสรเพศผู้ ยาว 1.3-2 ซม. โคนก้านชูอับเรณูมีขน อับเรณูรูปใบหอก ยาว 5 มม. ติดกับปลายยอดก้านชูอับเรณูตรงกลาง รังไข่มีขนยาวสีขาวหนาแน่น รูปรี ยาว 6 มม. กว้าง 3 มม. ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1 ซม. มีขนสีขาว ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลแห้งสีน้ำตาล รูปรีหัวท้าย

แหลม ยาว 9-10 ซม. กว้าง 3-3.5 ซม. ก้านผลยาว 2.5-3 ซม. มีขน ผลมีปีกตามขอบนอก กว้าง 5 มม. มี 5-8 เมล็ด เมล็ดสีน้ำตาล รูปขอบขนาน ยาว 1 ซม. กว้าง 4 มม. ผิวเรียบ

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ชายป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย

ชื่อพื้นเมือง : อะราง (ลาว-ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-085 (KKU and NUOL)

5. PTEROLOBIUM

R. Br., Prodr.: 283. 1834. nom. cons.: Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 184. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 648. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 543. 1963; J.E. Vidal in Fl. C.L.V. 18: 52. 1980; K. Larsen. S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 56. 1984.

ไม้พุ่มรอเลื้อยมีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้นมีหนาม หูใบร่วงง่าย แฉกช่อใบเรียงตรงข้าม ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบ แบบกระจจะแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ ช่อนเหลี่ยมและมีขนาดต่างกัน เกสรเพศผู้ 12 อัน แยกกัน อับเรณูแตกตามยาว รังไข่มี 1 ห้อง และมี 1 ออวูล ผลแห้งไม่แตก มีปีกและมี 1 เมล็ด

Pterolobium macropterum Kurz in J. As. Soc. Beng. 42(2): 71. 1873; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 186. 1913; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 543. 1963; J.E. Vidal in Fl. C.L.V. 18: 56. 1980; K. Larsen. S.S. Larsen & J.E. Vidal in Fl. Thai. 4(1): 59. 1984. _____ *P. indicum* Rich. var. *macropterum* Backer in Fl. Brit. Ind. 2: 529. 1878. ภาพที่ 63

ไม้พุ่มรอเลื้อย มีหนามโค้งแหลม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น หูใบรูปไข่ยาว 3 มม. กว้าง 1 มม. ปลายแหลม มีขน ก้านช่อใบยาว 3 ซม. แกนกลางช่อใบยาวถึง 15 ซม. และมีหนามโค้งแหลมที่จุดแตกแขนงของช่อใบและตรงกลางคู่แขนงช่อใบ มีแขนงช่อใบ 9-10 คู่ เรียงตรงข้ามกัน แต่ละแขนงช่อใบมีใบย่อย 7 คู่ เรียงตรงข้าม หูใบย่อยรูปแถบ ยาว 1 มม. มีขน ก้านใบยาว 3-5 มม. ปลายใบมนถึงเว้า โคนใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปขอบขนาน ยาว 0.5-1.2 ซม. กว้าง 3-7 มม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบ 4-5 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบกระจจะ ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ขนาดเล็ก ร่วงง่าย ก้านช่อดอกยาว 1.5-2 ซม. แกนกลางช่อดอก ยาวถึง 15 ซม. มีขนเล็กน้อย ใบประดับดอก

รูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก ขาวไม่เกิน 1 มม. ผิวเรียบ ก้านดอก ยาว 0.8-1.2 ซม. ผิวเรียบ กลีบเลี้ยง
สีแดง เชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 8 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปแถบ ยาว 4-5 มม. กว้าง 2 มม.
ผิวเรียบ กลีบดอกสีเหลือง รูปช้อน ยาว 5 มม. กว้าง 2-3 มม. ช้อนเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้ ยาว
0.8-1 ซม. ก้านชูอับเรณู ยาว 1 ซม. โคนก้านมีขน อับเรณูรูปขอบขนาน ยาว 1 มม. ติดก้านชูอับ
เรณูตรงกลางด้านหลัง รังไข่รูปใบหอก ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. มีขนยาวสีขาว ก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย
ยาว 1 มม. มีขน ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 3 มม. ผิวเรียบ โคนก้านมีขนยาวสีขาว ยอดเกสรเพศเมีย
แหลม ผลแห้งไม่แตก สีน้ำตาลแดง ก้านผลยาว 1 ซม. ผลแบนรูปรีถึงรูปไข่ มีปีกที่ขอบด้านบน
ยาว 2.5-3 ซม. กว้าง 1.5-2 ซม. มีขนเล็กน้อย มี 1 เมล็ด เมล็ดรูปรี ยาว 8 มม. กว้าง 4 มม. ไม่มีปีก
นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม
การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน
ชื่อพื้นเมือง : หนามกะเทว (ลาว) แก้วตาไว (ไทย)
ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-086 (KKU and NUOL)

LEGUMINOSAE / MIMOSOIDEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้นหรือไม้พุ่ม มีหรือไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสอง
ชั้น ใบย่อยเรียงสลับหรือตรงข้าม ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบ แบบกระจุกหรือกระจุกแน่น
แตกแขนง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 5 กลีบ เรียงจรดกัน กลีบดอกแยกกันหรือเชื่อมติด
กันที่โคนกลีบเล็กน้อย มี 5 กลีบ เกสรเพศผู้แยกกันมี 10 หรือมากกว่า รังไข่มี 1 ห้อง และมีหลาย
ออวูล ผลแห้งแตกตามยาว

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ไม้ต้น ไม่มีหนาม เกสรเพศผู้มี 10 อัน..... 2. **Adenanthera**
- ไม้พุ่มหรือเลื้อย มีหนาม เกสรเพศผู้มากกว่า 15 อัน 1. **Acacia**

1. ACACIA

Mill., Gard. Dict. Abridg.: 4. 1754; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 656. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java
1: 555. 1963; C. Nielsen in Fl. C.L.V. 19: 40. 1981; in Fl. Thai. 4(2): 156. 1985; H. Keng, Ord. &
Fam. S. Pl. Chi.: 107. 1993.

ไม้พุ่มรอเลื้อยมีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยขนาดเล็ก เรียงตรงข้ามกัน ก้านช่อใบมีต่อม ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุกแน่นแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มากกว่า 15 อัน ก้านชูอับเรณูแยกกัน ผลแห้งแตก

Acacia megaladena Desv. var. *indochinensis* C. Nielsen, *Adansonia*, ser. 2, 19(3): 351, 1980; C. Nielsen in Fl. C.L.V. 19: 73, 1981; in Fl. Thai. 4(2): 180, 1985. _____ *A. pennata* Willd. var. *arrophula* Craib, Fl. Siam. En. 1(3): 550, 1925. ภาพที่ 64

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง กิ่งมีหนามโค้งแหลมเหมือนเล็บเหยี่ยว หนามยาวถึง 8 มม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น โคนก้านใบไม่มีหนาม ก้านช่อใบยาว 2.5-3 ซม. ตรงกลางก้านช่อใบเหนือจุดกิ่งกลางขึ้นไปเล็กน้อยมีต่อมสีน้ำตาล ยาว 3 มม. กว้าง 1 มม. แกนกลางช่อใบยาวถึง 19 ซม. และมีหนาม แขนงช่อใบมีถึง 30 คู่ เรียงตรงข้ามกัน แต่ละแขนงช่อใบมีใบย่อย 70-90 คู่ เรียงตรงข้ามกัน ไม่มีหูใบย่อย ก้านใบสั้นมากหรือไม่มี ปลายใบมน โคนใบตัดตรง ขอบใบเรียบ มีขนยาวเป็นแนวตะเข็บ แผ่นใบรูปขอบขนาน ยาว 4 มม. กว้าง 0.5 มม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบแผ่ออกจากโคนใบข้างใดข้างหนึ่ง เส้นแขนงใบไม่ชัดเจน ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุกแน่นแตกแขนง ก้านช่อดอกยาวถึง 3 ซม. แกนกลางช่อดอกยาว 9-10 ซม. ใบประดับดอก รูปใบหอกกลับ ยาว 1 มม. ก้านดอกสั้นมากหรือไม่มี กลีบเลี้ยงสีขาวรูปประจักษ์ ยาว 0.3 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปขอบขนาน ยาว 1.2 มม. กลีบดอกสีเหลืองอมขาว รูปประจักษ์ ยาว 1.5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาว 0.5 มม. เกสรเพศผู้มากกว่า 15 อัน ยาว 5 มม. ก้านชูอับเรณู ยาว 5 มม. ผิวเรียบ อับเรณูรูปกลม แตกตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน เกสรเพศเมียไม่พบ ฐานรองดอกรูปถ้วย ผลแห้งแตกตามยาว สีน้ำตาลเข้ม ก้านผลยาว 5-8 มม. ผลไม่มีปีก หัวท้ายแหลม รูปขอบขนาน ยาว 13-15 ซม. กว้าง 2.5-3 ซม. แนวตะเข็บเว้าเป็นบางช่วง มี 8-13 เมล็ด เมล็ดรูปขอบขนาน ยาว 10 มม. กว้าง 5-8 มม. ผิวเรียบ ไม่มีปีก

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน จีน อินโดนีเซีย (ชาว)

ชื่อพื้นเมือง : หนามขี้แฮด (ลาว) หนามหัน (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-131 (KKU and NUOL)

2. ADENANTHERA

L., Sp. Pl. 1: 384. 1753; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 563. 1963; C. Nielsen in Fl. C.L.V. 19: 12. 1981; in Fl. Thai. 4(2): 139. 1985; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chin.: 108. 1993.

ไม้ต้น ไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยเรียงสลับ ช่อดอกออกที่ปลายยอดแบบกระจุกแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน กลีบดอกแยกกัน เกสรเพศผู้แยกกันมี 10 อัน ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดบนกลีบดอก รังไข่มี 1 ห้อง ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียสั้น

Adenanthera pavonina L. var. microsperma C. Nielsen, Adansonia, Ser. 2, 19(3): 341. 1980; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 563. 1963; Ng. Tree Fl. Mal. 1: 276. 1972; C. Nielsen in Fl. C.L.V. 19: 15. 1981; in Fl. Thai. 4(2): 140. 1985. _____ *A. microsperma* Teijsm. & Binn., Nat. Tijds. Ned. Ind. 27: 58. 1864. _____ *A. tamarindifolia* Pierre, Fl. For. Cochinch. 5: t. 392A. 1899; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 67. 1913. ภาพที่ 65

ไม้ต้น สูงถึง 5 ม. กิ่งไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น หูใบร่วงง่าย ก้านช่อใบยาว 5-7 ซม. แกนกลางช่อใบยาว 20 ซม. แขนงช่อใบ 5 อัน แต่ละแขนงช่อใบมีใบย่อย 9-11 ใบ เรียงสลับกัน ก้านใบยาว 1-2 มม. ปลายใบมนถึงแหลมเป็นหางยาว โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง รูปขอบขนาน ยาว 2-3 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขนเล็กน้อย เส้นกลางใบมีขนทั้งสองด้านและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 6-8 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอด แบบกระจุกแตกแขนง ใบประดับมีลักษณะเหมือนตาข้างอยู่ใต้ก้านช่อดอก ยาว 2 มม. ก้านช่อดอกสั้นมากหรือไม่มี แกนกลางช่อดอกยาว 7 ซม. แกนกลางช่อกระจุกยาวถึง 15 ซม. ก้านดอกยาว 2 มม. กลีบเลี้ยงรูปประจักษ์ ยาว 1 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ด้านนอกมีขน กลีบดอกสีเหลืองอมขาว รูปขอบขนาน ยาว 3 มม. กว้าง 1 มม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เรียงจรดกัน เกสรเพศผู้ ยาว 3 มม. ก้านชูอับเรณูแยกกันอยู่เป็นอิสระและติดกับโคนกลีบดอก อับเรณูรูปขอบขนาน ปลายยอดมีติ่ง แตกตามยาว ติดกับปลายยอดก้านชูอับเรณูตรงกลาง รังไข่รูปหลอดกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 มม. ยาว 1.5-2 ซม. มีขนที่บริเวณปลายยอด ก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย ยาว 0.5 มม. ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 1 มม. ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลไม่พบ

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : พม่า ไทย อินโดจีน จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย (ชาว)

ชื่อพื้นเมือง : หมากล้า (ลาว) กะหล่ำตาไก่ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-087 (KKU and NUOL)

LEGUMINOSAE/PAPILIONATAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้เลื้อยหรือไม้ล้มลุก ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว หรือสองชั้น มีใบย่อย 3 ใบหรือมากกว่า มีหูใบและหูใบย่อย ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบกระจุก กระจุกแตกแขนง กระจุกแน่นหรือเชิงสด ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูประฆัง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกแยกกัน มี 5 กลีบ ขนาดต่างกัน เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด หรือ 9 อัน เชื่อมติดกัน และอีก 1 อัน แยกอยู่อิสระ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ห้อง และมี 1 ถึงหลายออวุล มีก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย ผลแห้ง แตกหรือไม่แตก มี 1 ถึงหลายเมล็ด

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้เลื้อย 2
ไม้ล้มลุก 5
2. ใบประกอบมี ใบย่อย 3 ใบ 1. *Butea*
ใบประกอบมีใบย่อย มากกว่า 3 ใบ 3
3. ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันทั้งหมด 2. *Dalbergia*
ก้านชูอับเรณูแยกเป็น 2 กลุ่ม 4
4. ก้านชูอับเรณู 9 อัน เชื่อมติดกัน และอีก 1 อัน อยู่อิสระ 5. *Millettia*
ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 5 อัน 6. *Pterocarpus*
5. ใบประกอบมีใบย่อยน้อยกว่า 10 ใบ 6
ใบประกอบมีใบย่อยมากกว่า 10 ใบ 4. *Indigofera*
6. เส้นใบ 3-5 เส้น แผลออกจากโคนใบ รังไข่มี 2 ออวุล 3. *Flemingia*
เส้นใบ 1 เส้น แผลออกจากโคนใบ รังไข่มี 1 ออวุล 7. *Uraria*

1. BUTEA

Roxb., Sp. Pl. 3: 917. 1802, nom. cons.; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 412. 1916; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 543. 1963; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 108. 1993; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 35. 1994.

ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบประกอบ มีใบย่อย 3 ใบ มีหูใบและหูใบย่อย ช่อดอกออกที่ปลายยอด แบบกระจจะแตกแขนง มีใบประดับขนาดเล็ก มีร้วประดับ 2 อัน กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปประจ้ง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กว้างจนกระทั่งเกิดผล กลีบดอกแยกกัน มี 5 กลีบ ขนาดและรูปร่างต่างกัน เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านชูอับเรณู 9 อันเชื่อมติดกันและ 1 อันแยกอยู่อย่างอิสระ รังไข่มี 1 ห้อง และมี 1 ออวูล ผลแห้งไม่แตก มี 1 เมล็ด

Butea superba Roxb., Pl. Corom. 1: t. 22. 1795; Backer in Fl. Brit. Ind. 2: 195. 1878; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 414. 1916. ภาพที่ 66

ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ไม่พบหูใบ ก้านช่อใบยาว 4-5 ซม. มีขนสีน้ำตาล แกนกลางช่อใบยาว 5 มม. มีขนหนานุ่ม มีใบย่อย 3 ใบ สองใบข้างเรียงตรงข้ามกัน หูใบย่อย รูปแถบ ยาว 2 มม. ก้านใบย่อยยาว 4-5 มม. มีขนสีน้ำตาลหนานุ่ม ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางเบี้ยว รูปใบหอกถึงรูปขอบขนาน ยาว 5-7 ซม. กว้าง 3-5 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขนหนานุ่ม เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบมี 7-10 คู่ เส้นใบย่อย ขนานกัน ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบแตกแขนง ก้านดอก ยาว 1 ซม. กลีบเลี้ยงสีน้ำตาล รูปถ้วย ยาว 1 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาว 5 มม. กลีบดอกสีเหลือง มีขนทั้งสองด้าน กลีบคู่ล่างรูปขอบขนาน ยาว 7 ซม. กว้าง 2 ซม. ไม่มีหู หุ้มเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมีย กลีบคู่ข้าง รูปขอบขนาน ยาว 6 ซม. กว้าง 1 ซม. มี 1 หู กลีบด้านบนรูปช้อน ยาว 4-5 ซม. กว้าง 2-3 ซม. โค้งกลับ เกสรเพศผู้ ยาว 7 ซม. โคนก้านชูอับเรณูมีขน อับเรณูรูปไข่ ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. ติดก้าน ชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปรียาว มีขน ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียยาว 1-2 ซม. มีขน ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 3 ซม. มีขน ยอดเกสรเพศเมียกลม ผลแห้งไม่แตกสีน้ำตาล รูปขอบขนาน ยาว 10-11 ซม. กว้าง 2-3 ซม. ก้านผลยาว 1 ซม. มีปีกอยู่ด้านล่าง ยาว 7 ซม. กว้าง 3 ซม. มี 1 เมล็ด เมล็ดรูปกลมแบน ยาว 3 ซม. กว้าง 2.5 ซม. อยู่ที่ปลายยอดของผล ไม่มีปีก มีขนสีน้ำตาลเข้ม

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน จีน

ชื่อพื้นเมือง : ดอกจานเกือ (ลาว) ทองกวาวเครือ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-055 (KKU and NUOL)

2. DALBERGIA

L., Suppl.: 52. 1781; Gagnep. in Fl. Gén. 1.-C. 2: 469. 1916; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 588. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 613. 1963; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 30. 1994.

ไม้ต้นหรือไม้เลื้อย ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว มีหรือไม่มีหูใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบ แบบแตกแขนง ดอกมีใบประดับและริ้วประดับ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปประมัย ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ขนาดต่างกันและซ้อนเหลื่อมกัน กลีบดอกแยกกัน 5 กลีบ กลีบคู่ล่างหุ้มทั้งเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมีย เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด รังไข่มี 1 ห้อง และมี 2-3 ออวูล ผลแห้งไม่แตก รูปแถบ มี 1-3 เมล็ด

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้เลื้อย ใบย่อย 5 ใบ 3. *D. rimosa*
ไม้ต้น ใบย่อยมากกว่า 5 ใบ 2
2. ปลายใบแหลมเป็นหาง หูใบใหญ่หุ้มก้านใบ 1. *D. cana*
ปลายใบมน หูใบเล็กหรือไม่มี 2. *D. cultrata*

1. *Dalbergia cana* Grah. ex Kurz in Wall. Cat. No. 5859. 1832; _____ *D. kurrii* Craib, Contr. Siam.: 70. 1912; in Bull. Misc. Inform., Kew 1911: 43. 1911; Gagnep. in Fl. Gén. 1.-C. 2: 495. 1916.

ไม้ต้นผลัดใบ สูงถึง 15 ม. ออกดอกก่อนการผลิใบอ่อน ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ หูใบรูปไข่ ยาว 1.5 ซม. กว้าง 1 ซม. มีขนหนานุ่มและหุ้มก้านใบ ก้านช่อใบ ยาว 2-2.5 ซม. มีขนแกนกลางช่อใบ ยาวถึง 25 ซม. มีขนสีน้ำตาลหนานุ่ม ใบย่อย 15-17 ใบ เรียงสลับกัน ก้านใบย่อย ยาว 2-5 มม. มีขนสีน้ำตาล ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบแหลมถึงมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง รูปใบหอกถึงรูปขอบขนาน ยาว 2-5 ซม. กว้าง 1-2 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบมีขนทั้งสองด้านและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบ 5-7 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอด

และชอกใบ แบบแตกแขนง ใบประดับรูปแถบมีขนาดเล็กและร่วงง่าย ก้านช่อดอกยาวถึง 3 ซม. แกนกลางช่อดอกยาวถึง 15 ซม. มีขนสีน้ำตาล ใบประดับดอกรูปแถบ ยาว 1-2 มม. ร่วงง่าย ก้านดอก ยาว 2-3 มม. กลีบเลี้ยงสีน้ำตาลเข้มรูปประจักษ์ ยาว 5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. ผิวด้านในเรียบ ขอบกลีบและปลายกลีบมีขนยาว กลีบดอกสีม่วง กลีบคู่ล่างและกลีบคู่ข้างต่างกัน กลีบคู่ล่างรูปไข่ ยาว 5 มม. กว้าง 2 มม. ผิวเรียบ มี 1 พู กลีบคู่ข้างรูปช้อน ยาว 6 มม. กว้าง 2 มม. ผิวเรียบมี 1 พู กลีบด้านบนรูปช้อน ยาว 7 มม. กว้าง 3 มม. ไม่มีปีกและไม่มีต่อม เกสรเพศผู้ ยาว 5-7 มม. ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดเป็นหลอดปลายแยก อับเรณูแตกตามขวาง ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปขอบขนาน ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. มีขนยาวสีขาว ก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย ยาว 3 มม. มีขนยาวสีขาว โคนก้านชูเกสรเพศเมียมีขนยาวสีขาว ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลแห้งไม่แตก ผลแบน รูปขอบขนาน ยาว 6-9 ซม. กว้าง 1.5-2 ซม. ก้านผลยาว 8-10 มม. มีขนเล็กน้อย มี 1-2 เมล็ด รูปกลมแบน ยาว 1.5 มม. กว้าง 1 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม

การกระจายพันธุ์ : ไทย ลาว

ชื่อพื้นเมือง : อีเมง คำพิเชดวาย (ลาว) ปู้จั้น (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-057 (KKU and NUOL)

2. *D. cultrata* Grah. ex Benth., in [Wall. Cat. No. 5861. 1831. nom. nud.]; Pl. Jungh. I.: 254. 1852; Backer in Fl. Brit. Ind. 2: 233. 1878; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 481. 1916. ภาพที่ 67

ไม้ต้นผลัดใบ สูงถึง 10 ม. ออกดอกก่อนการแตกใบอ่อน ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ก้านช่อใบ ยาว 4 ซม. แกนกลางช่อใบยาวถึง 20 ซม. มีใบย่อย 9-11 ใบ เรียงสลับกัน ก้านใบย่อย ยาว 3-5 มม. มีขนสีน้ำตาล ปลายใบมน โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปขอบขนาน ยาว 2-4 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบ 7-9 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและชอกใบ แบบแตกแขนง ใบประดับรูปไข่ มีขนาดเล็กและร่วงง่าย ก้านช่อดอกยาว 5-8 มม. แกนกลางช่อดอกยาวถึง 5 ซม. ใบประดับดอก รูปไข่ ขนาดเล็ก ยาวไม่เกิน 1 มม. ก้านดอกยาว 3 มม. กลีบเลี้ยงสีน้ำตาลเข้ม รูปประจักษ์ ยาว 5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ยาว 0.5 มม. กลีบดอกสีเหลืองอมขาว กลีบคู่ล่างรูปช้อน ยาว 3 มม. กว้าง 2 มม. ไม่มีพู กลีบคู่ข้างรูปช้อน ยาว 3 มม. กว้าง 2 มม. มี 1 พู กลีบด้านบนรูปช้อนยาว 3 มม. กว้าง 4 มม. ผิวเรียบ ไม่มีพูและต่อม เกสรเพศผู้ ยาว 4 มม. ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็นแฉก อับเรณูแตกตามขวาง ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปขอบขนาน ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม.

ไม่มีขน ก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย ยาว 2 มม. ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลแห้งไม่แตก สีน้ำตาล รูปขอบขนาน ยาว 3-6 ซม. กว้าง 1.5-2 ซม. ผิวเรียบ ก้านผล ยาว 8-10 มม. มี 1-2 เมล็ด เมล็ด ยาว 1.5 ซม. กว้าง 1 ซม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม

การกระจายพันธุ์ : พม่า ไทย ลาว มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : กระบือ คำพิ (ลาว) กระพี้เขากวาย (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-056 (KKU and NUOL)

3. *D. rimosa* Roxb., Hort. Beng.: 53. 1809; Backer in Fl. Brit. Ind. 2: 232. 1878; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 474. 1916. ภาพที่ 68

ไม้เลื้อย กิ่งเรียบและมีจุดสีน้ำตาล ใบประกอบแบบขนนก ก้านช่อใบยาว 2-2.5 ซม. มีขน สีน้ำตาล แกนกลางช่อใบยาว 8 ซม. มีขนสีน้ำตาล ใบย่อย 5 ใบ เรียงสลับ ก้านใบยาว 3-4 มม. มีขน สีน้ำตาลหนานุ่ม ปลายใบมนและมีติ่งยื่นออก โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปรีถึงรูปขอบขนาน ยาว 3-8 ซม. กว้าง 2-4 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบทั้งสองด้านมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 5-9 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบ แฉกแขนง ใบประดับรูปสามเหลี่ยมยาว 1 มม. ก้านช่อดอก ยาว 2-3 ซม. แกนกลางช่อดอก ยาวถึง 10 ซม. มีขนสีน้ำตาล ใบประดับดอกรูปสามเหลี่ยม ยาว 1-2 มม. ก้านดอกยาวไม่เกิน 1 มม. รั้วประดับ 2 อัน รูปไข่ ยาว 2 มม. หลอดกลีบเลี้ยงสีน้ำตาล รูปประฆัง ยาว 1 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปขอบขนานยาว 1.5-2 มม. กว้าง 1 มม. ผิวด้านในเรียบ ผิวด้านนอกมีขน กลีบดอกสีเหลืองอมขาว กลีบคู่ล่างรูปช้อน ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. มี 1 พู กลีบคู่ข้างรูปช้อน ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. ผิวเรียบ ไม่มีพู กลีบด้านบนรูปช้อน ยาว 3 มม. กว้าง 2 มม. ผิวเรียบ เกสรเพศผู้ ยาว 2 มม. อับเรณูแตกตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปขอบขนาน ยาว 5 มม. ผิวเรียบ ก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย ยาว 2-3 มม. ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1 มม. ยอดเกสรเพศเมียเป็นพูเอียง ผลแห้งไม่แตก สีน้ำตาล รูปรีแกมขอบขนาน ยาว 6-8 ซม. กว้าง 3 ซม. มี 1-3 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย (ชวา)

ชื่อพื้นเมือง : คำพี้เกรือ (ลาว)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-088; 40-171 (KKU and NUOL)

3. FLEMINGIA

Roxb. ex Art. in Hort. Kew. ed. 2(4): 349. 1812, nom. cons.; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 294. 1916; Tardieu in Fl. C.L.V. 17: 138. 1979; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 111. 1993; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 37. 1994. _____ *Moghania* J.St. Hill. in J. Bot. 1:61. 1813; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 638. 1963

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี มีต่อมกลมสีแดงอมเหลืองอยู่ทั่วไป ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 1-3 ใบ หูใบย่อยขนาดเล็กมากหรือไม่มี ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบ แบบกระจจะแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอก มีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู 9 อัน เชื่อมติดกันเป็นหลอดและ 1 อัน แยกอยู่อย่างอิสระ รังไข่มี 2 อวุล ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียสั้น ผลแห้งแตกตามยาว มี 1-2 เมล็ด

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบประกอบมีใบย่อย 1 ใบ 1. **F. chappa**
 ใบประกอบมีใบย่อย 3 ใบ 2. **F. macrophylla**

1. **Flemingia chappa** Han. in Wall., Cat. No. 187. 1831; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 295. 1916; Tardieu in Fl. C.L.V. 17: 141. 1979. _____ *Moghania chappa* Mukerjee, Rev. Gen. 1: 199. 1891. ภาพที่ 70.

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูงถึง 1.5 ม. กิ่งมีขนสีน้ำตาล ใบประกอบมีใบย่อย 1 ใบ ก้านช่อใบยาว 3-3.5 ซม. ก้านใบย่อย ยาว 5 มม. ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบเป็นเว้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปหัวใจ ยาว 6-10 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขนและต่อมสีน้ำตาล เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดทั้งสองด้าน มี 3 เส้น แผ่ออกจากโคนใบแบบนิ้วมือ เส้นแขนงใบมี 5-6 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบกระจจะแตกแขนง ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 2-3 มม. เรียงเวียนสลับ ก้านช่อดอกยาว 5-7 มม. แกนกลางช่อดอก ยาวถึง 10 ซม. แต่ละช่อมีใบประดับบางใสสีน้ำตาล รูปไข่เกือบกลม ยาว 2 ซม. กว้าง 3 ซม. ปลายใบและโคนใบเว้า มีเส้นใบแบบร่างแห ใบประดับดอกรูปสามเหลี่ยม มีขนาดเล็ก ยาวไม่เกิน 1 มม. ก้านดอกยาว 3 มม. มีขนสีน้ำตาล หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 1.5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาวแค่ 1-2 มม. กลีบดอกสีเหลืองอมขาว

กลีบคู่ล่างรูปไข่ ยาว 5 มม. กว้าง 2 มม. ผิวเรียบ กลีบคู่ข้างรูปขอบขนาน ยาว 5 มม. กว้าง 1 มม. มี 1 พู ผิวเรียบ กลีบด้านบนรูปรี ยาว 4 มม. กว้าง 3 มม. มี 2 พู เกสรเพศผู้ ยาว 9-10 มม. อับเรณูรูปหัวใจแคบ แดงตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปขอบขนาน ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. มีขน ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียสั้น ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 1 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู มีขน ผลแห้ง แดง สีน้ำตาล รูปกลมรี ยาว 1 ซม. กว้าง 5 มม. ก้านผลยาว 3 มม. ผลไม่มีปีก ผิวด้านนอก มีขนและจุดสีน้ำตาล เปลือกบาง มี 1-2 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกตลอดปี

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย ลาว กัมพูชา

ชื่อพื้นเมือง : ขี้ดงช้าง (ลาว) ขมิ้นนางมัทรี (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-058 (KKU and NUOL)

2. *F. macrophylla* (Willd.) Prain, in J. As. Soc. Beng. 66(2): 440. 1897; Tardieu in Fl. C.L.V. 17: 152. 1979; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 77. 1994. _____ *Crotalaria macrophylla* Willd., Sp. Pl. 3: 982. 1800. _____ *Flemingia congesta* Roxb. ex Ait., Hort. Kew, ed. 2(4): 349. 1812; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 295. 1916. _____ *F. latifolia* Benth. in Pl. Jungh.: 246. 1852. _____ *Moghania macrophylla* (Willd.) Ktze., Rev. Gen. 1: 199. 1891; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 638. 1963.

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 1 ม. กิ่งมีขนเล็กน้อย ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ พูใบรูปไข่ ยาว 8 มม. กว้าง 4 มม. หุ้มก้านใบและกึ่ง ก้านช่อใบยาว 5-10 ซม. ปลายก้านมีปีก ยาว 2-4 ซม. กว้าง 1 มม. ใบย่อย 3 ใบ ก้านใบย่อยยาว 3-5 ซม. ผิวมีขนสีน้ำตาลเข้มและต่อมสีน้ำตาลแดง ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบมนถึงเว้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปใบหอกกลับถึงรูปรี ใบย่อยที่ ปลายยอดยาว 10-17 ซม. กว้าง 5-8 ซม. ผิวทั้งสองด้านหยาบ มีต่อมสีน้ำตาลแดงและมีขน ใบย่อย ด้านข้างยาว 6-10 ซม. กว้าง 3-5 ซม. เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบมี 4-5 คู่ และมี 3-5 เส้น แผลออกจากโคนใบแบบนี้มีมือ ช่อดอกออกที่ซอกใบและกึ่งก้านคล้ายแบบกระจะ ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 2 มม. กว้าง 2 มม. มีจุดสีน้ำตาลแดงและขน ก้านช่อดอกสั้นมากหรือ ไม่มี แกนกลางช่อดอกยาว 2 มม. ใบประดับดอก รูปสามเหลี่ยม ยาว 1 มม. ก้านดอก ยาว 1 มม. หลอดกลีบเลี้ยงสีน้ำตาล ยาว 2 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปขอบขนานถึงรูปใบหอกยาว 1-2 มม. กว้าง 1 มม. ผิวทั้งสองด้านมีขนและมีจุดสีน้ำตาลแดง กลีบดอกสีขาวหรือแดง กลีบคู่ล่างรูปไข่ ยาว 9 มม. กว้าง 3 มม. มี 1 พู กลีบคู่ข้างรูปขอบขนาน ยาว 6 มม. กว้าง 1 มม. มี 1 พู ผิวเรียบ

กลีบด้านบนรูปช้อน ยาว 7 มม. กว้าง 4 มม. ผิวเรียบ มี 2 พู เกสรเพศผู้ ยาว 5-7 มม. ผิวเรียบ อับเรณู รูปแถบ แยกตามขวาง ติดกันชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปขอบขนาน ยาว 1 มม. กว้าง 0.5 มม. มีต่อมสีน้ำตาลและขน ก้านชูชั้นเกสรเพศเมีย ยาว 2 มม. ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 9 มม. โคนก้านมีขน ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็นพู ผลแห้งแตกตามยาว สีน้ำตาล รูปกลมรี ยาว 1 ซม. กว้าง 5 มม. มีขนและจุดสีน้ำตาลทั้งสองด้าน เปลือกนอกบาง มี 1-2 เมล็ด เมล็ดกลม

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกตลอดปี

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน จีน

ชื่อพื้นเมือง : ถั่วเรือด (ลาว)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-059 (KKU and NUOL)

4. INDIGOFERA

L., Sp. Pl.: 175. 1753; Gen. Pl. ed. 5: 333. 1754; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 422. 1916; Fl. Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 580. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 589. 1963; V.T. Nguyen in Fl. C.L.V. 23: 65. 1987; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 112. 1993; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 32. 1994.

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบกระจจะ มีใบประดับขนาดเล็ก ไม่มีริ้วประดับ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันและกลีบดอกแยกกัน มีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านชูอับเรณู 9 อัน เชื่อมติดกันเป็นหลอด และอีก 1 อัน อยู่อิสระ รังไข่มี 1 ถึงหลายออวูล ผลแห้งแตก

Indigofera galegoides DC., Prodr. 2: 225. 1825; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 432-433. 1916. _____ *I. uncinata* Roxb., Hort. Beng.: 57. 1809; Backer in Fl. Brit. Ind. 2: 100. 1878; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 592. 1963; Nguyen van Thuan in Fl. C.L.V. 23: 87. 1987. ภาพที่ 69.

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูงถึง 2 ม. กิ่งมีขน ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ หูใบรูปแถบ ยาว 2 มม. ติดที่โคนของก้านใบ ก้านช่อใบยาว 2-2.5 ซม. แกนกลางช่อใบยาวถึง 15-20 ซม. ใบย่อยมี 17-23 ใบ หูใบย่อย รูปแถบ ขนาดเล็ก ก้านใบยาว 2 มม. มีขน ปลายใบมน โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปขอบขนานยาว 3-4 ซม. กว้าง 1.5-2 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขน เส้นกลางใบมีขน และเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบ 8-10 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบกระจจะ ก้านช่อดอก ยาว

3-5 มม. แกนกลางช่อดอก ยาว 5-7 ซม. มีขน ใบประดับดอก รูปไข่ ยาวไม่เกิน 1 มม. ก้านดอกยาว 1-2 มม. กลีบเลี้ยงรูปประฆัง ยาว 1.5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาว 0.5 มม. ผิวด้านในเรียบ ด้านนอกมีขน กลีบดอกกลีบเลี้ยงอมม่วง กลีบคู่ล่างรูปไข่ ยาว 7 มม. กว้าง 4 มม. ไม่มีพู หุ้มทั้งเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียไว้ กลีบคู่ข้างสีม่วงอ่อน ยาว 4 มม. กว้าง 1.5 มม. ผิวเรียบ ไม่มีพู กลีบด้านบนรูปไข่กลับ ยาว 7 มม. กว้าง 4 มม. ผิวด้านในเรียบ ผิวด้านนอกมีขนสีน้ำตาล ไม่มีพูและต่อม เกสรเพศผู้ ยาว 3-4 มม. ก้านชูอับเรณู 9 อันเชื่อมติดกันเป็นหลอดปลายแยกเป็นแฉกสั้นและยาวสลับกัน อับเรณูรูปขอบขนาน ปลายยอดมีติ่ง แฉกตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่ รูปแถบ ยาว 7 มม. กว้าง 2 มม. มีขนยาว ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียยาวไม่เกิน 1 มม. ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียกลม ผิวเรียบ ผลแห้ง รูปรียาว ยาว 6 ซม. กว้าง 2 มม. ก้านผลยาว 2 มม. ไม่มีปีก มีเมล็ดจำนวนมาก เมล็ดไม่มีปีก

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย อินโดจีน จีน

ชื่อพื้นเมือง : สาคาม (ลาว)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-132 (KKU and NUOL)

5. MILLETIA

Wight & Arn., Prodr.: 236. 1834; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 361. 1916; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 583. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 595. 1963; Whitmore in Tree Fl. Mal. 1: 295. 1972. H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 112. 1993; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 31. 1994.

ไม้พุ่มหรือเลื้อย ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ มีใบย่อยมากกว่า 5 ใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบ แบบกระจุกแตกแขนง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปประฆัง กลีบดอกแยกกัน 5 กลีบ ขนาดและรูปร่างต่างกัน เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู 9 อัน เชื่อมติดกันเป็นหลอด และอีก 1 อัน อยู่อิสระ รังไข่มี 3-5 ออวูล ผลแห้งแตก

Millettia glaucescens Kurz in Prain, J. As. Soc. Beng. 66: 89. 1897; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 585. 1922; Whitmore in Tree Fl. Mal. 1: 298. 1972. *M. pterocarpa* Dunn., J. Linn. Soc. Bot. 41: 175. 1912. ภาพที่ 71

ไม้พุ่มรอเลื้อย ขนสีน้ำตาลแดงและจุดสีน้ำตาลทั่วไป ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ที่โคนก้านช่อใบมีหูใบ รูปสามเหลี่ยม ขาวไม่เกิน 1 มม. ก้านช่อใบยาวถึง 10 ซม. แกนกลางช่อใบยาวถึง 16 ซม. ใบย่อยมี 9 ใบ ก้านใบย่อยยาว 5 มม. ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบทางรูป/ขอบขนานถึงรูปรี ยาว 6.5-16 ซม. กว้าง 2.5-6 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 7-9 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบกระจุกแตกแขนง ใบประดับรูปไข่ ขนาดเล็ก ก้านช่อดอกยาว 1-4 ซม. แกนกลางช่อดอกยาวถึง 15 ซม. ใบประดับดอกรูปแถบ ขนาดเล็ก ก้านดอกยาว 5-7 มม. รังประดับ 2 อัน รูปแถบ ยาว 1 มม. กลีบเลี้ยงสีน้ำตาลแดง ยาว 3 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ผิวด้านในเรียบ และมีจุดสีน้ำตาล กลีบดอกสีขาว กลีบคู่ล่างรูปรี ยาว 8 มม. กว้าง 4 มม. มีขนและจุดสีน้ำตาล กลีบคู่ข้าง รูปแถบ ยาว 8 มม. กว้าง 1 มม. มี 1 พู และจุดสีน้ำตาล กลีบด้านบนรูปรี ยาว 8 มม. กว้าง 6 มม. ผิวด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้ ยาว 8 มม. อันธเรณูรูปรี แตกตามยาว ติดก้านชูอันธเรณูที่ฐาน รังไข่รูปแถบ ยาว 5-6 มม. กว้าง 2-3 มม. มีขน ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียสั้นมาก ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 2 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลแห้ง รูปขอบขนาน ไม่มีปีก มี 2 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม

การกระจายพันธุ์ : พม่า ลาว บรูไน

ชื่อพื้นเมือง : เครือจักจั่น (ลาว)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-133 (KKU and NUOL)

6. PTEROCARPUS

L. in Fl. Zeyl.: 196. 1747; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 462. 1916; Backer & Bakh. f. Fl. Java 1: 615. 1963; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 114. 1993; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 30. 1994.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยเรียงสลับ มีหูใบและหูใบย่อย ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุก ใบประดับดอกกว้างง่าย กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปประจักษ์ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กงทนจนกระทั่งเกิดผล กลีบดอกแยกกันและร่วงง่าย มี 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านชูอันธเรณูเชื่อมติดกันเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 5 อัน รังไข่มี 1 ห้องและมี 1-2 ออวูล ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียสั้น ผลแห้งไม่แตก มีปีก

Pterocarpus macrocarpus Kurz in J. As. Soc. Beng. 18(2): 187. 1857; Barker in Hook.f. Fl. Brit. Ind. 2: 239. 1878; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 465. 1916.

ไม้ต้น สูงถึง 30 ม. มีน้ำยางสีเหลืองอมแดง ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ไม่พบหูใบ ก้านช่อใบยาว 5-6 ซม. แกนกลางใบยาวถึง 25 ซม. ใบย่อย 5-11 ใบ เรียงสลับ ก้านใบยาว 5-7 มม. มีขนปลายใบแหลมเป็นหางและมีติ่งสั้นๆ โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปไข่ รูปใบหอก ถึงรูปรี ยาว 3-9 ซม. กว้าง 2-5 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขนเล็กน้อย เส้นกลางใบมีขนทั้งสองด้านและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 8-10 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบกระจุก ก้านช่อดอก ยาว 2.5-3 ซม. แกนกลางช่อดอกยาวถึง 15 ซม. ใบประดับดอก รูปแถบ ยาว 1-2 มม. มีขนและร่วงง่าย รังประดับ 2 อัน รูปแถบ ยาว 3-4 มม. เรียงตรงข้ามกัน ก้านดอกยาว 1.5 ซม. มีขนหนาแน่น หลอดกลีบเลี้ยงสีน้ำตาล ยาว 3 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาว 3-4 มม. กลีบดอกสีเหลือง กลีบคู่ล่างรูปขอบขนาน ยาว 11 มม. กว้าง 2 มม. ผิวเรียบ มี 1 พู กลีบคู่ข้างรูปรี ยาว 13 มม. กว้าง 5 มม. ผิวเรียบ มี 1 พู กลีบด้านบนรูปรี ยาว 15 มม. กว้าง 7 มม. ผิวเรียบ ไม่มีพู และต่อม เกสรเพศผู้ ยาว 6-10 มม. ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 5 แฉก ผิวเรียบ อับเรณูแตกตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่ รูปขอบขนาน ยาว 2 มม. กว้าง 1 มม. มีขนยาวสีขาว ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียยาว 2 มม. มีขน ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 5 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลแห้งไม่แตก สีน้ำตาล รูปมนแบน เส้นผ่านศูนย์กลาง 8-9 ซม. ก้านผลยาว 1 ซม. ปีกกว้าง 2-2.5 ซม. เมล็ดอยู่ตรงกลาง เมล็ดรูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 ซม. ผิวเรียบ

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ทั่วไป ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : พม่า ไทย ลาว เวียดนาม

ชื่อพื้นเมือง : คู (ลาว) ประดู่ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-114 (KKU and NUOL)

7. URARIA

Desv. in J. Bot. 1: 122. 1813; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 538. 1920; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 610. 1963; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 602. 1967; V.T. Nguyen in Fl. C.L.V. 23: 95. 1987; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 114. 1993; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 33. 1994.

ไม้ล้มลุก ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว มีใบย่อย 3-7 ใบ มีหูใบและหูใบย่อย มีเส้นใบ 1 เส้น แผ่ออกจากโคนใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด แบบกระจุก ใบประดับรูปไข่หรือรูปใบหอก มี

ร้าวประดับ ก้านดอกโค้งงอเป็นตะขอ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ คงทนจนกระทั่งเกิดผล กลีบดอกแยกกันมี 5 กลีบ ขนาดต่างกัน เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านชูอับเรณู 9 อัน เชื่อมติดกัน และอีก 1 อัน อยู่อิสระ รังไข่มี 1 ห้องและมี 1 ออวูล ผลแห้ง

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบประกอบมีใบย่อย 3 ใบ 2. *U. lagopodioides*
ใบประกอบมีใบย่อย 7 ใบ 1. *U. crinita*

1. *Uraria crinita* (L.) Desv., Prodr. 2: 324. 1825; Desv., J. Bot. 1: 123. 1813, nom. nud.; Barker, in Fl. Brit. Ind. 2: 156. 1876; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 546. 1920; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 611. 1963; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 602. 1967; V.T. Nguyen in Fl. C.L.V. 23: 115. 1987; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 45. 1994. _____ *Hedysarum crinitum* L., Mant. Pl. 1: 102. 1767. _____ *Doodia crinita* Roxb., Fl. Ind.: 369. 1832. _____ *U. macrotachya* Wall., [Pl. As. Rar. 2: 8. 1831, nom. nud.].

ไม้ล้มลุกอายุ 1 ปี สูงประมาณ 1 ม. กิ่งมีขนเล็กน้อย ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ หูใบรูปสามเหลี่ยม ยาว 2 ซม. กว้าง 5 มม. มีขน ก้านช่อใบยาวถึง 10 ซม. มีขนและไม่มีปีก แกนกลางช่อใบยาวถึง 20 ซม. มีขน ใบย่อยมี 7 ใบ เรียงตรงข้ามกัน หูใบย่อยรูปแถบ ยาว 7 มม. ก้านใบย่อยยาว 3-5 มม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบทรงรูปขอบขนาน ยาว 12-16 ซม. กว้าง 3-4 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบมีสีเขียวเข้ม ด้านท้องใบมีขนและมีสีเขียวอ่อน เส้นกลางใบมีขนทั้งสองด้านและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 9-11 คู่ เส้นใบย่อยขนานกัน และมีเส้นตัดขวาง (scalariform) ช่อดอกออกที่ปลายยอด แบบกระจุก ตามแนวยาวของแกนกลางช่อดอก แต่ละช่อมี 2 ดอก ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 1-1.5 ซม. ขอบมีขนยาว และปลายแหลมเป็นหางยาว ก้านช่อดอกสั้น แกนกลางช่อดอกยาวถึง 30 ซม. ใบประดับดอกรูปใบหอก ยาว 8 มม. กว้าง 3 มม. มีขนยาวที่ปลายใบ ก้านดอกโค้งงอเป็นตะขอ ยาว 1.5 ซม. มีขนยาวสีขาว หลอดกลีบเลี้ยงสีน้ำตาลเข้ม ยาว 3 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปแถบ ยาว 3 มม. มีขนยาวสีขาว กลีบดอกสีแดงอมขาว กลีบคู่ล่างรูปช้อนแกมขอบขนานยาว 8 มม. กว้าง 1 มม. มี 1 พู กลีบคู่ข้างรูปช้อนแกมขอบขนาน ยาว 4 มม. กว้าง 1 มม. มี 1 พู กลีบด้านบนรูปช้อน ยาว 6 มม. กว้าง 4 มม. ไม่มีพูและต่อม ผิวเรียบ เกสรเพศผู้ยาว 6-8 มม. อับเรณูแตกตามยาว ติดกันชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปแถบ ยาว 2 มม. มีขน ก้านชูชั้น

เกสรเพศเมียเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 6-7 มม. ผิวเรียบแต่โคนก้านมีขน ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลแห้งไม่แตก สีดำ รูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 4 มม. มีขนสีขาว ก้านผลยาว 1.5 ซม. เปลือกผลบาง มี 1 เมล็ด เมล็ดสีน้ำตาลอมเหลือง รูปกลมรี เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย อินโดจีน จีน อินโดนีเซีย (ชาว)

ชื่อพื้นเมือง : หางเสือ (ลาว) หางหมาจอก (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-060 (KKU and NUOL)

2. *U. lagopodioides* (L.) Desv., Prodr. 2: 324. 1825; Barker in Fl. Brit. Ind. 2: 156. 1876; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2: 541. 1920; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 611. 1963; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 603. 1967; Niyomdham in Thai For. Bull. (Bot.) 22: 47. 1994. _____ *Hedysarum lagopodioides* L., Sp. Pl. 2: 1198. 1753. _____ *Doodia alopecuroides* Roxb., Hort. Beng.: 98. 1814. _____ *Uraria cercifolia* Devs., J. Bot. 1: 123. 1813. nom. nud. _____ *U. cylindracea* Benth., Fl. Austr.: 237. 1864; T.V. Nguyen in Fl. C.L.V. 23: 102. 1987. _____ *U. alopecuroides* Sweet., Hort. Brit., ed. 2: 149. 1830. ภาพที่ 72

ไม้ล้มลุกอายุ 1 ปี สูงประมาณ 50 ซม. กิ่งกลม ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ พูใบรูปสามเหลี่ยม ปลายเรียวแหลม ยาว 1.5 ซม. ก้านช่อใบยาว 2-2.5 ซม. มีขน แกนกลางช่อใบยาว 1-1.5 ซม. มีใบย่อย 3 ใบ พูใบย่อยรูปสามเหลี่ยม ปลายเรียวแหลม ยาว 4 มม. ก้านใบย่อย ยาว 2-3 มม. มีขนสีน้ำตาลเข้ม ปลายใบมนมีติ่ง โคนใบเว้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางรูปมน รูปไข่ถึงรูปขอบขนาน ด้านหลังใบสีเขียวเข้ม ด้านท้องใบสีเขียวจาง แผ่นใบย่อยที่ปลายช่อ ยาว 5.5-7 ซม. กว้าง 3.5-4 ซม. แผ่นใบย่อยด้านข้าง ยาว 3-4.5 ซม. กว้าง 1.5-2 ซม. เส้นกลางใบมีขนทั้งสองด้าน และเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 5-7 คู่ เส้นแขนงใบของใบปลายสุดแบบขนนก ช่อดอกออกที่ปลายช่อแบบกระจุก ใบประดับรูปไข่ ยาว 6 มม. กว้าง 4 มม. ปลายแหลมเป็นหาง เรียงเวียนสลับที่โคนก้านช่อดอก ก้านช่อดอก ยาว 1 ซม. แกนกลางช่อดอกยาวถึง 5 ซม. ใบประดับดอกรูปไข่ ยาว 6 มม. กว้าง 4 มม. มีขน ปลายแหลมเป็นหาง ยาว ก้านดอกยาว 5 มม. มีขนยาวสีน้ำตาล กลีบเลี้ยงสีน้ำตาล หลอดกลีบ ยาว 2 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปแถบ 3 กลีบด้านล่างยาว 1 ซม. มีขนสีน้ำตาล กลีบดอกสีแดงอมขาว กลีบคู่ล่าง รูปช้อน ยาว 4 มม. กว้าง 1 มม. ผิวเรียบ มี 1 พู กลีบคู่ข้าง รูปช้อนยาว 4 มม. กว้าง 1 มม. ผิวเรียบ มี 1 พู กลีบด้านบนรูปช้อนยาว 4 มม. กว้าง 2 มม. ผิวเรียบ เกสรเพศผู้ ยาว 4 มม. อับเรณูแตกตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปขอบขนาน ยาว 2 มม.

กว้าง 1 มม. มีขน ก้านชูชั้นเกสรเพศเมียสั้นมาก ก้านชูเกสรเพศเมียเรียบ ยาว 4 มม. ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู่ ผลแห้งแตกตามยาว รูปกลม มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย อินโดจีน อินโดนีเซีย (ชาว)

ชื่อพื้นเมือง : ขี้หนอนน้อย (ลาว) หญ้าหางอัน (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-134 (KKU and NUOL)

LYTHRACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ไม่มีหูใบ ขอบใบเรียบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดแบบแตกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศ มีฐานรองดอกรูปถ้วยหรือรูประฆัง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ปลายแยกเป็น 6 กลีบ คล้ายฟันเลื่อย เรียงจรดกันและคงทนจนกระทั่งเกิดผล กลีบดอกแยกกัน มี 6 กลีบ บางอันและร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก รังไข่มี 6 ห้อง ผลแห้งแตก ไม่มีปีก

LAGERSTROEMIA

L., Syst. ed. 10: 1076. 1759: Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 938. 1921; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 822. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 255. 1963: Whitmore in Tree Fl. Mal. 2: 277. 1973; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 186. 1993.

ไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ช่อดอกออกที่ปลายยอด แบบแตกแขนง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ปลายแยกเป็น 6 กลีบ คงทนจนกระทั่งเกิดผล กลีบดอกแยกกัน รูปช้อน ร่วงง่าย มี 6 กลีบ เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก อับเรณูมี 2 พู แยกตามยาว รังไข่มี 6 ห้องและมีออวุลจำนวนมาก ผลแห้งแตกตามยาว ไม่มีปีก

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. กลีบดอกสีขาว ยาวน้อยกว่า 3 ซม. 1. *L. calyculata*
- กลีบดอกสีแดงอมม่วง ยาวมากกว่า 3 ซม. 2. *L. macrocarpa*

1. *Lagerstroemia calyculata* Kurz in J. As. Soc. Beng. 41(2): 307. 1872; Gagnep. In Fl. Gén. I.-C. 2(7): 959. 1921.

ไม้ต้นผลัดใบ สูงถึง 40 ม. ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. มีขนรูปดาว ปลายใบแหลมถึงแหลมเป็นหาง โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปใบหอก รูปรีถึงรูปขอบขนาน ยาว 7-13 ซม. กว้าง 2-5 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขนโดยเฉพาะที่เส้นใบ เส้นกลางใบมีขนรูปดาว ทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบมี 14-16 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอดแบบแตกแขนง แกนกลางช่อดอกยาวถึง 20 ซม. ดอกตูมรูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 มม. ใบประดับดอกรูปแถบเป็นหลอด ยาว 3-5 มม. ก้านดอกสั้นหรือไม่มี หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 7 มม. ปลายแยกเป็น 6 กลีบ คล้ายฟันเลื่อย ยาว 2 มม. ปลายแหลมและโค้งกลับเมื่อดอกบานเต็มที่ ผิวด้านนอกมีขนรูปดาวและปลายกลีบมีขนยาวสีขาว กลีบดอกสีขาวรูปช้อน ยาว 1 ซม. กว้าง 5 มม. ผิวเรียบ เกสรเพศผู้ ยาว 1-1.2 ซม. ก้านชูอับเรณูโค้ง ผิวเรียบและเชื่อมติดบนโคนหลอดกลีบเลี้ยง อับเรณูแบน ติดกับปลายยอดก้านชูอับเรณูตรงกลาง รังไข่มีขนยาวสีขาวที่ปลายยอด ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1-1.5 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพुरुปลูกม เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 มม. ผลแห้งแตกตามยาว รูปรี ยาว 1.5 ซม. กว้าง 5 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน

ชื่อพื้นเมือง : เป็ยดอกขาว (ลาว) ตะแบกแดง (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-089 (KKU and NUOL)

2. *L. macrocarpa* Wall. Cat. No. 2114. 1831; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 942. 1921; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 824. 1922; Whitmore in Tree Fl. Mal. 2: 280. 1973. ภาพที่ 73

ไม้ต้น สูงถึง 10 ม. ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปรี ยาว 8-12 ซม. กว้าง 4-6 ซม. ผิวเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัด ทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบมี 4-5 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอด แบบแตกแขนง แกนกลางช่อดอกยาวถึง 20 ซม. ดอกบานเต็มที่เส้นผ่านศูนย์กลาง 6-7 ซม. ใบประดับรูปแถบ ยาว 8 มม. ก้านดอกยาว 1.5-2 ซม. หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 2 ซม. ปลายแยกเป็น 6 กลีบ คล้ายฟันเลื่อย ยาว 1 ซม. ผิวด้านในเรียบ ผิวด้านนอกมีขนเล็กน้อย กลีบดอกสีม่วงอมแดง รูปช้อน ยาว 5 ซม. กว้าง 3.5 ซม. เกสรเพศผู้ ยาว 1-1.5 ซม. ก้านชูอับเรณู ยาว 1 ซม. อับเรณูแบนติดกับปลายยอดก้านชูอับเรณูตรงกลาง รังไข่